

“En absència del Senyor Welles”

Elena Ortega

Quan el 1941 es va firmar l'acord entre els productors i la Screen Writers Guild, els crèdits varen passar a ser responsabilitat d'aquesta organització. Un comitè format per tres membres supervisaria aquells casos en què existissin desavinences, i investigaria la feina realitzada per cada autor, tot basant-se en les proves documentals (tractaments, esborranys, revisions, etc.). S'hi establien tres categories per l'atribució dels crèdits: crèdits principals on hi figurava el primer escriptor contractat pel film; els d'autoria compartida, que obtenien aquells que haguessin escrit el 50% del material que arribava a la pantalla; i els addicionals, pels que fossin autors del 30% del material que es mostrava a la pel·lícula. Aquest nou sistema va contribuir a acabar amb les pretensions de molts i, en teoria, va millorar les garanties en l'atribució dels crèdits.

Malgrat això, encara avui es discuteix qui va ser el vertader autor de pel·lícules tan famoses com *Citizen Kane* o *Casablanca*. *Citizen Kane* va ser un dels primers casos sotmesos a l'arbitratge de la Screen Writers Guild. Segons Orson Welles, el guió li pertanyia totalment, llevat d'una o dues escenes importants de Mankiewicz. Mentrestant, Herman Mankiewicz declarava que el 99% del guió era seu.

El més probable és que el guió fos escrit per Mankiewicz i Welles a partir d'una idea concebuda per un programa de ràdio de la Mercury. Welles va contractar Mankiewicz com a guionista de ràdio en un moment que Hollywood estava desitjant desfer-se d'ell. No es tractava tan sols de la seva afició a la beguda i al joc, o de la seva informalitat en l'entrega de guions, se'l rebutjava sobretot per les seves inclinacions polítiques; quan es trobava rodejat d'esquerrans, s'acuitava a pregonar les seves idees aïllacionistes, pròpies de la dreta més conservadora, idees considerades aleshores políticament incorrectes. En aquells moments, Mankiewicz es va sentir agraït quan Welles, “l'al·lot meravella”, el va contractar, i no va tenir inconvenient a renunciar als crèdits. La fama de Welles com a autor complet quedava explicitat en el contracte amb la RKO: “produir, dirigir i escriure” una pel·lícula per any.

La idea d'escriure un guió sobre William Randolph Hearst va sorgir de forma natural. Mankiewicz s'havia sentit atret des de jove per aquell personatge, magnat de la premsa, mentre que Welles l'havia conegut, com a vell amic que va

ser de son pare. Els dos autors varen començar a treballar per separat i des de punts de vista diferents. Tres mesos després, Mankiewicz, que s'havia retirat a escriure al camp, va tornar amb un guió de 325 pàgines. Aquelles 325 pàgines es varen reduir a 156, amb Welles fent talls mentre Mankiewicz es dedicava a reescriure i protestar. Es diu que va ser en aquella etapa quan realment es va escriure el guió.

En certa ocasió Welles li va comentar a Luella Parsons (escriptora d'una cèlebre secció de xafardeig al diari de Hearst) “i aleshores vaig escriure *Citizen Kane*”. Aquella frase, que a la conversa original a penes tenia importància, i que probablement va ser mal citada, va enfurismar Mankiewicz. Profundament ofès, Mankiewicz va decidir recórrer a la Screen Writer Guild per aconseguir els crèdits de la pel·lícula en solitari. Finalment, la proposta, acceptada per tots dos va assenyalar com a autors Herman Mankiewicz i Orson Welles, per aquest ordre.

Els premis de l'Acadèmia de 1941 varen nominar *Citizen Kane* pel seu guió, però ni Welles ni Mankiewicz varen assistir a la cerimònia. Quan es varen anunciar els noms dels premiats, les veus dels amics de Mankiewicz reclamant la seva presència varen impedir que se sentís el nom de Welles com a segon autor. Mankiewicz, que seguia la cerimònia per ràdio, des de casa seva, repassava mentalment el discurs que hauria fet en cas de pujar a l'escenari: “Estic molt content d'acceptar aquest premi en absència del senyor Welles, perquè el guió es va escriure en absència del senyor Welles”.

